

1) фізичне створення такої нерухомості розпочато, але не завершено, тобто не виконані всі передбачені проектно-кошторисною документацією роботи;

2) введення в експлуатацію такої нерухомості в встановленому порядку не здійснено;

3) право власності на таку нерухому річ (як на завершену створенням (будівництвом) і введену в установлений порядок експлуатацію) не зареєстровано [4, с. 66-68].

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення 24.10.2019).
2. Закон України від 5.06. 2003 року № 898-IV «Про іпотеку» URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=89815&p=1320244348384860> (дата звернення 24.10.2019).
3. Некрестьянов Д. С. Особенности реализации правомочий собственника в отношении объектов незавершенного строительства. Правоведение. 2004. №4(255). С. 59-67.
4. Клименко С. В. Ознаки, що характеризують здійснення права власності фізичної особи на житло. *Часопис Академії адвокатури України*. 2008. № 1. С. 66-68.

Домбик Н.Я.
студент магістратури
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри
цивільного права і процесу ТНЕУ
Калаур І.Р.

ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ПОРУШЕННЯ УМОВ ДОГОВОРУ НА ПРОВЕДЕННЯ ПРОЕКТНИХ РОБІТ

У вітчизняній науці цивільного права питання правової природи порушення договірної зобов'язання в більшості випадків розглядається в контексті вчення про цивільно-правову відповідальність, зокрема, як підставу притягнення особи до такого виду відповідальності.

Щодо легального визначення поняття «порушення зобов'язання», то законодавець у ст. 610 ЦК України визначив цю правову категорію як родову без розкриття її сутності, що за правилами логічного мислення іменується індуктивним визначенням. Взавши за основу поділу характер поведінки боржника, він виокремив два види порушень: невиконання та неналежне виконання зобов'язання. Як слушно зазначає з цього приводу О. М. Ситнік, такий законодавчий підхід запозичено із Модельного кодексу СНД, положення якого зараз закріплені у цивільних кодифікаціях ряду країн СНД [1, с. 139]. Водночас у західноєвропейських країнах поділ порушень зобов'язань на невиконання та неналежне виконання не застосовується. Не знайшов він свого закріплення і в таких уніфікованих міжнародних приватноправових актах,

як Принципи УНІДРУА, Віденській Конвенції, Принципи Європейського договірної права, Проект загальної системи підходів тощо.

Втім, розкриття змістовного навантаження поняття «порушення договірної зобов'язання» через його невиконання або неналежне виконання не дозволяє сформулювати достатнє уявлення про його сутність як правову категорію. Певні труднощі у вирішенні цього питання демонструє і юридична наука, моделюючи різні підходи у його вирішенні, зокрема: порушення договірної зобов'язання є відхиленням від умов належного виконання за будь-яким з його елементів та порушує суб'єктивне цивільне право кредитора та/або інших осіб [2, с. 8]; є об'єктивним фактом відсутності результату (належного виконання), на який було спрямоване зобов'язання і на який розраховував кредитор при його укладенні, що передбачає порушення покладеного на боржника обов'язку при одночасному порушенні суб'єктивного права кредитора [3, с. 8]; є передусім недозволеною дією, тобто дією, забороненою об'єктивним правом [4, с. 337].

Зважаючи на вищенаведене, доцільно наголосити, що об'єктом порушення зобов'язання з проведення проектних робіт є обов'язок (обов'язки) контрагентів, що складають його зміст. Тобто важливою ознакою порушення сторонами договірної зобов'язання з проведення проектних робіт є порушення умов такого зобов'язання у формі невиконання чи неналежного виконання взятих на себе обов'язків, які формують зміст договору. Порушення сторонами зобов'язань за договором на проведення проектних робіт передбачає відхилення сторони (найчастіше підрядника, а у певних випадках – субпідрядника, на якого підрядником покладено виконання окремих етапів проектних робіт) при проведенні проектних робіт від правил, тобто від умов виконання за будь-яким з елементів належного виконання договірної зобов'язання (тобто зазначені дії вчинені з порушенням умов щодо предмету і способу виконання, суб'єктного складу, місця, строку (терміну) виконання тощо).

Відповідно порушення контрагентами договірної зобов'язання прослідковується у разі невчинення стороною діяння (одностороннього правочину), спрямованого на виконання зобов'язання, відповідно до умов договору, вимог актів законодавства, звичаїв, вимог, що звичайно ставляться та загальних засад цивільного законодавства. Тобто, оскільки виконання зобов'язання – це вчинення боржником певної дії (утримання від неї) щодо проведення робіт чи їх оплати, то невиконання зобов'язання можна охарактеризувати як невчинення боржником тих дій, що складає предмет зобов'язання.

Отже, ознаками порушення сторонами зобов'язань у сфері проведення проектних робіт є: а) відхилення порушника від договірних умов за будь-яким з елементів виконання; б) невиконання або неналежне виконання відповідно до умов договору чи вимог актів цивільного законодавства безпосередніх обов'язків, що становлять зміст договору підряду на проведення проектних робіт; в) протиправність, що має об'єктивний характер та відображається у порушенні вимог ЦК України, інших спеціальних нормативно-правових актів, умов договору, звичаїв ділового обороту.

Невиконання зобов'язань з проведення проектних робіт (не передання вихідних даних, не оплата переданої проектно-кошторисної документації

тощо) як види порушень договірної зобов'язання відбувається тоді, коли сторони взагалі не вчиняють вищенаведених дій або не утримаються від вчинення певних дій до певного строку. Тобто невиконання зобов'язань за договором підряду на проведення проектних робіт, як юридичний факт, вказує на відсутність необхідної активної поведінки, вчинення якої передбачено договором.

Щодо неналежного виконання зобов'язань з проведення проектних робіт, то неналежне виконання має місце в разі, якщо боржник вчинив певні дії, спрямовані на виконання зобов'язання, проте ці дії не відповідають тим параметрам (стандартам), що встановлені умовами договору чи вимогами нормативно-правових актів стосовно кожного з елементів виконання зобов'язання [5, с. 21]. Так, неналежність виконання договірної зобов'язання стосується будь-якого елементу виконання договору, зокрема і кількісних, і якісних його характеристик, тому критерієм розмежування невиконання і неналежного виконання договору є вчинення боржником необхідних дій, спрямованих на виконання договірної зобов'язання, однак з допущенням порушень визначених на нормативному чи індивідуальному рівнях тих стандартів, що ними передбачені. Таким чином під неналежним виконанням умов договору підряду на проведення проектних робіт пропонуємо розуміти такий вид порушення, що характеризується наявністю дій на виконання умов договору, однак останні призводять до відхилення від умов виконання за будь-яким з його елементів.

Отже, під порушенням умов договору підряду на проведення проектних робіт доцільно розуміти невиконання або неналежне виконання контрагентами взятих на себе за договором обов'язків, що становлять зміст договору підряду на проведення проектних робіт, недотримання вимог чинного законодавства України, звичаїв ділового обороту, що призводить до відсутності результату проектних робіт та передбачає застосування до правопорушника мір цивільно-правової відповідальності.

Список використаних джерел

1. Ситнік О.М. Договір побутового підряду за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2015. 205 с.
2. Гришко О.С. Порушення договірної зобов'язання: поняття, види, правові наслідки: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2013. 206 с.
3. Синявская М.С. Нарушение договорного обязательства и его правовые последствия: основные тенденции в свете сравнительно-правового анализа: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Москва, 2007. 33 с.
4. Синайский В.И. Русское гражданское право. Москва: Статут, 2002. 638 с.
5. Боднар Т.В. Категорії «невиконання», «неналежне виконання» і «неможливість виконання» у зобов'язальному праві України. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 2004. № 3. (частина 1). С. 20–28.